



МИКИ у Воденграду

ПОКУШАВАДУ ДА МЕ ЗАСТРАШЕ ... И ТО ИМ ПРИЛИЧНО ПОЛАЗИ ЗА РУКОМ!

ШТА ТИ ДЕ?

А САД?

ИЗГЛЕДА КАО ДА НЕКО НЕ ЖЕЛИ СТРАНЦЕ НА ОВОМ ПУТУ!

ОПАСНОСТ ВИСОКО-ВОЛТАЖНЕ РИБЕ

ОХО!

МОЛИМО ДА ОВДЕ НЕ БАЧАТЕ СТАРЕ ЗЛАТНИКЕ И ДРАГУЉЕ!

КУЦ! КУЦ!

КО... ЈА?

ТРАЖИШ КАВГУ, А? ПА...

ШТА?

ГДЕ... ИЗГЛЕДА КАО ПРАВИ МАЛИ ГРАД!

ВОДЕНГРАД ПРИЈАТЕЉСКО НАСЕЉЕ

ПРИДРЖАВАТЕ САОБРАТНИК ПРОПИСА

ПАИВАЈТЕ ОПРЕЗНО

ЗАМИСЛИ САМО! ПРАВИ ГРАД НА ДНУ ОКЕАНА!

ДОБРО-ДОШЛИ ВОДЕН-ГРАД

ОВИ У КОЛА!

МОЛИМ, ИДЕТЕ ЛИ ИЛИ НЕ?

КОРЕНА МИЈА - БРЗА ВОЖЊА

ОПШТИНСКИ ДОМ ТРЕЋА УЛИЦА

НЕ ГУРАЈТЕ СЕ! КРЕНИТЕ НАПРЕД, МОЛИМ!

ЈА - БРЗА ВОЖЊА

ОПШТИНСКИ ДОМ ТРЕЋА УЛИЦА

"Тпајна" ДАЛЕКОГА МАРСА

(3)

Дож је наш професор цртао „мактусе“, командант и ја испесмо се на врх малог брежуљка и пред нашим очима указа се необична слика.

Велика котлина оштро је одударала својом бојом од црвене пустињске равнице. Била је плавозелена и над њом је лебдела лака магла. Зар је могућно да су се научници преварили и да је то заиста море или језеро; у сваком случају — вода?

Позвавши Лобанова, журно кренусмо напред. Сваким коракном постајало нам је јасније да то ипак није вода. Пожурујући један другог, дотрчали смо до котлине и — из средњовизиске пустиње буквално смо упали у тундру.

Ниски шиљак са ситишним плавим листићима једва да се нешто издизао изнад тла. Ту и тамо, из маховине су штрчали чудни бољкави штапићи. И бољке су биле плаве.

— То је права марсовска шума! — усклику задивљени професор. — Значи, Гаврил Адријановић Тихов био је у праву са својим претпоставкама о постојању биљног света на Марсу. Погледајте! Све растине има плаву заштитну боју, да не би улудо распало топлоту! Видите ли?

Он седе на земљу и стаде да црта, мрмљајући неке нама непознате називе и забора вивши све сем тих толих „дрвета“ која су се зеленела, тачније речено плавала, на температури од минус 10 степени.

И опет ме обузе осећање да сам то растине необичног изгледа већ негде видео. Такву плавастицу боју имају шиљкави каргана у планинама Тјан-Шана. И у удолинама Памира и Алтаја виђао сам читаве шуме плавољубичастих тонова, који су омогућавали растине да сачува оно мало оскудне топлоте. Добро је, ипак, што сам тако много путовао!

Помагали смо професору да начини хербаријум — први хербаријум марсовског растина — и стално га пожуривали:



— Канал! Треба да стигнемо до канала.

— А шта има тамо да се види? — слегао је професор раменима.

— Е, сад говорите као ваш колега Сатпаев! — засмеја се Сазонов.

Лобанов га срдито погледа, устаде и пође за нама, стално се осврћући на патуљасту шуму. Прешли смо преко читавог низа благих брежуљака, затим преко још једног, а канал никако да се појави. Уместо њега, с врха једног брежуљка угледасмо нову плавастицу долина која се пружала све до хоризонта.

— Ништа не схватам, — замишљено рече Сазонов, расклопавши карту. — Требало је да смо већ стигли до њега. Да нисмо залутали?

— Па то и јесте канал! — усклику Лобанов, затапшајући рукама. — Ми смо се толико навикли да их посматрамо из даљине да и сад чекамо кад ћемо угледати праве линије. С места на коме стојимо не може се видети друга страна канала. Неки од њих ши-

роки су и по 300 километара. И ова увала, на чијој ивици стојимо, уствари је канал!

— Како то? — запитах не схватајући. — Је ли то канал вештачки ископан, или једноставно суво речно корито по коме у пролеће тече нешто мало воде која настаје топљењем поларних капа?

Професор слеже раменима. — То се не може на први поглед ошенити. Летео сам авионом над пустињама Средње Азије. Из висине, старе трасе канала чиниле су ми се као корита пресахлих река — толико их је време изгладило, — а корито реке Узбоја изгледало ми је као прави канал.

Не треба журити, младићу. Покушајемо да то испитамо и осветлимо. Засад смо утврдили да су канали на Марсу, као што су научници и претпостављали удолине, али орасле растињем. Пред нама је марсовска шума. Прошетајмо се по њој!

Кренули смо кроз шуму која нам је једва сезала до колена. Ноге су нам лако клизале по покривачу од маховине. Нешто је заблудило сред лишћа. Сагох се. Била је то барица испуњена мутном водом. Напунисмо њоме челичне цилиндрице, који су били тако подешени да се састав воде ни најмање не измени приликом

повратка на Земљу. Тамо ће хемичари испитати марсовску воду.

Сагнувши се да напуниши и други цилиндар, умало што га не испустих у воду. Из густог шипрага гледале су ме нетрпемице неке велике очи...

Бура

Био сам толико изненађен и збуњен да се нисам усудио да позovem своје другове, забравивши у том тренутку да то непознато биће нема радио-пријемник и да не може чути мој глас. Својом одлуком да га ухватим сам, без помоћи других, упропастио сам читаву ствар.

Све се одиграло веома брзо. Не размислајући, баших се напред, али то чудно биће измугну у шипраг. Успео сам једино да запазим да је велико као овећи пас, да има дуге ноге као пустињски зец и густу, тамну длаку с метално-плавичастим отсјајем. Високо потскакујући на својим дугим ногама као на каквим опругама, необична животиња удаљавала се циновским скоковима.

У то су га приметили и моји сапутници и похитали ми у помоћ. Из жбуња је искочило још неколико таквих животиња. У скоковима су бежале на све стране, а ми за њима.

Заставиши за тренутак, успео сам да икључим својим апаратом. Ако снимак буде добар, видећете како је наш уважени професор скакао за њима, као какав дечачић, мада он то сад пориче.

Сигуран сам да бисмо на крају крајева успели да ухватимо бар једну од тих чудних животиња-скакача. Али, у томе нас је омеља несрећа која се неочекивано сручила.

Окретуши се у једном тренутку према истоку, угледао сам необичан приказ. Читав хоризонт на тој страни био је скривен огромним жутиим облацима, тако густим да је изгледало као да је некакав зид израстао чак до неба.

— Погледајте! Шта је оно тамо? — довикнух својим друговима, који су и даље били занети ловом. Они засталоше.

— То је пешчана бура! — повика Сазонов. — Те буре су толико јаке да се чак теле-скопом могу видети са Земље. Брзо у неку пукотину или — с нама је свршено!

Потрчасмо према ивици марсовске шуме, рачунајући да ћемо стигли да се на време склонимо у какво било удаљбење у „земљи“. Али...

Страховит вихор бадио ме је на тле таквом снагом да су ме само еластичне гране марсовског растина спасле од тешких повреда. Сива прашина сипала је по мени, прикивајући ме буквално за „земљу“. А прах је и даље падао, падао. Бојећи се да ћу бити жив сахрањен под тим првеним наносима прашине, покушах да устанем, али без успеха.

Загонетно откриће

„Група Сазонов, где сте, где сте? Одазовите се! Шта се догодило? Зашто ћутите?“ — зачух у слушалицама узне-

мирен глас професора Сатпаева. Одмах затим јави се Сазонов: „Запали смо у пешчаној бури. Костин и Лобанов затрпани. Тражимо их...“ — „Је ли потребна помоћ?“ — питао је Сатпаев. — „Још не. Али, не прекидајте везу,“ — одговорио је Сазонов.

Звук познатих гласова дао ми је нову снагу. Напрегнух се и почех полако да разгрћем праšину. Већ сам могао да се подигнем на колена... У том тренутку прихватише ме и подигоше нечије руке.

— Жив! — радосно узвикну Сазонов, помажући ми да стресем праšину са себе. — Видим, песак се мице, значи неко је ту испод њега. А где је Лобанов?

(Наставиће се)

Атомска флота сутрашњице

Атомска подморница „Наутилус“ већ поодавно плови морима, а граде се и други типови атомског бродова. Но, то је само почетак нове ере, коју морнарички стручњаци овако замишљају: Рибарски бродови биће, уствари, пловеће фабрике. Они ће имати све уређаје за пре-



радњу рибе, као и уређаје за атомско зрачење, да би се спречило кварење конзерви. Риба ће право с бродова одлазити на тржиште. Ипаче, ови бродови ће преко целе године остајати на мору, јер неће бити потребно да долазе у пристаништа ради снабдевања погонским горивом. Тако исто

ће и ледоломци моћи да проваде целу годину у поларним областима.

Морска болест неће више бити баук за путнике, чак ни кад је море немирно. Брод ће се једноставно загнури до дубине на којој је вода мирна и тако ће пловити даље. Данаšњи велики бродови то не могу да чине, јер им је потребан кисеоник за сагоревање погонског материјала.

Трговачки бродови који се буду градили кроз 20—25 година биће много бржи од данашњих, мада научници не кажу колика ће та брзина бити. Они ће бити и знатно већи, што ће захтевати шире вештачке пловне путеве.

Сва ова предвиђања научници изводе на основу досадашњих могућности које ђуа атомска енергија. Бродови ће моћи да путују читаве две године без узимања горива, а простор који је до тада заузимао гориво моћи ће се корисније употребити.

Мада још није изабрана најпогоднија врста реактора за атомске бродове будућности, научници мисле да ће то бити реактор сличан ономе на подморници „Наутилус“. У америчком Институту за атомску енергију испитује се данас још око 20 разних типова реактора.

БОРБА ЗА ФЛОРИНУ ПЛАНЕТУ ОСУЂЕНУ НА ПРОПАСТ

(31)

Роман од И. АСИМОВА

— То је очигледно, дело човека који није далеко од потпуне помрачености ума, — рече он. — Тај човек као да пише на начин којим се пишу историјски романи. Искрено говорећи, ја не видим како си због ове глупости могао да прекршиш нашу традиционалну континенталну аутономију и да нас без потребе зовеш на овај састанак.

— Ја вас и нисам позвао зато да бих само прочитао ово писмо. Бојим се да се пред свима нама налази један велики проблем. Дуго сам о свему размисљао и прво питање које ми се наметнуло било је: зашто се тај човек обратио само мени? Ја сам, додуше, најбогатији од вас, али ја држим у својим рукама само једну трећину производње и продаје кирта. Нас петорица заједно имамо под својом контролом сав кирт. Не захтева много више времена начинити пет копија овог писма.

— Употребљаваши сувише речи, — промумла Борт. — Шта заправо хоћеш да кажеш?

Балове бледе усне развукосе се у сув осмех.

— Он жели да зна, драги мој Борте, да ли смо ми добили копије овог писма.

— Онда нека то каже јасно.

— Мислим да сам се довољно јасно изразио, — одговори Фајф. — Па?

Њих четворица се згледаше. Рјуи први проговори:

— Не бих могао да ти кажем, Фајфе. Морао бих најпре да питам своје секретаре. Јер, ако је писмо и стигло, они би га сигурно сматрали таквом глупошћу да ми о њему не би ни говорили.

— Мислим да то што је Рјуи рекао важи и за мене, — додаде Бал.

— Ја никад не читам пошту. То је тако досадно, а ја за то заиста немам ни времена, — као преко воље рече Стин.

Тада Борт узе реч:

— Глупости! Шта је с вама? Бојите ли се Фајфа? Слушај, Фајфе, ја не држим секретара и своје послове сам свршавам. Добио сам копију тог писма и сигуран сам да су је и њих тројица добили. Желиш ли да знаш шта сам с њим учинио. Башно сам га у корпу за отпатке. Саветујем ти да и ти са својим учиниш то исто. Да прекршимо с тим, Ја сам уморан.

Говорећи то, Борт пружи руку према

прекидачу који би искључио његово присуство у слици и речи у Фајфовој одаји. — Причекај, Борте, — спречи га Фајфов промукли глас. — Не чини то. Ја још нисам завршио. Ти сигурно не желиш да доносимо одлуке у твој одсуству.

— Да се онда спремимо, Борте, — обрати му се Рјуи својим најслабијим гласом, мада његове ситне очи зарасле у сало нису изражавале неко нарочито пријатељство. — Чудим се зашто се Фајф толико узнемирава због једне такве маленкости.

— Па, — прихвати Бал — можда Фајф мисли да писач тог писма располаже неким информацијама о каквом нападу Транторјанаца на Флорину.

— Којешта! — одврати Фајф подругљиво. — Како би он, ма ко да је, могао о томе штогод знати. Наша обавештајна служба нам је довољна. И како би он, чак и ако би било тако, могао да спречи тај напад тиме што би као мито узео наше богатство. Не, не! Он говори о физичком уништењу Флорине, а не о политичком.

— То је исто толико глупо, — рече Стин. — Зар? — одговори Фајф. — Онда ви, значи, не увиђате значај догађаја који су се збили за последње две недеље?

— Којих догађаја? — запита Борт.

— Изгледа да је ишчезао један анализатор свемира. О томе сте сваког чули.

— Чуо сам нешто о томе од Абела, амбасадора Трантора, — са очигледном досадом одговори Борт. — Па шта онда? Ја нисам не знам о анализи и анализаторима свемира, ни о томе.

— У сваком случају, ви сте сви прочитали копију његове последње поруке коју је упутио својој бази на Сарку пре но што је ишчезао?

— Да, Адел ми је то показао. Нисам на њу ни обратио пажњу.

— А ви? — обрати се Фајф осталима.

— Прочитао сам је и ја, — одговори Рјуи. — И у њој се говори о неком разарању Флорине. Јесд ли на то хтео да нас потсетиш, Фајфе?



се такође прети разарањем те планете. Да ли се та подударност може назвати случајем?

— Хоћеш да кажем да је анализатор свемира писач тог уцељивачког писма, — прошапута стари Бал.

— Не. Далеко од тога! Због чега би он то саопштавао под својим пуним именом, а затим нам се обраћа анонимно.

— Па шта онда? — запита Бал.

— Он је нестао. Претпоставимо да је тај научник поштен човек, Али, он је послао једну веома опасну вест. Он је сад у рукама другог, који нису поштени и који су уцељивачи.

— Којих других?

Фајф се завали у своју наслоњачу и процеди кроз стиснуте зубе:

— Питаш ли ме то озбиљно, Вале? Којих других? Трај тора!

(Наставиће се)

Први наши новинари, чишалачка џублика и шираж листова

Године 1791, неколико српских трговаца у Бечу поднело је царским властима молбу да се Грку Маркидесу Пуљи, штампару, допусти да штампа новине за Србе. Власти су им ово уважиле, па је 14 марта 1791, пре 165 година, штампан први број „Српскија поседневнија новина“ (Српске свакодневне новине). Оно „свакодневне“ не значи да су излазиле сваког дана, него да су објављивале вести које се свакодневно збивају. „Српскија новина“ престале су да излазе крајем децембра 1792 године. Али, још за време њиховог излажења, власник прве српске штампарије, Стефан Новаковић, покренуо је у Бечу „Славено-српске вједомости“, друге по реду наше новине.

Издавач првих српских новина, Стефан Новаковић, настојао је да их што више приближи ширем кругу читалаца, имајући на уму, као што сам каже, „чисту љубав према отаџбини и топли жељу да се просвети род наш“. Била је то племенита побуда, али ипак било је тешко навикнути наше тадање читаоце да прате новине. Но, тако је, уосталом, било готово свуда кад су почеле да излазе прве новине. Наши први издавачи новина могли су да рачунају само на мали број српске интелигенције и на ограничен круг грађана по градовима. Огромна већина српског народа била је неписмена, притиснута и невољама робовања и тешким свакодневним животом. А и онима који су их узимали и читали често није било јасно што су заправо новине.



Тај наш први новински читалац био је јако осетљив и увек спреман да мргодно приговара. Пре свега, вести из српских крајева стизале су уреднику с великим закашњењем. Мање-више, оне су већ давно биле познате по градовима и местима где су Срби живели и за њих су то биле већ прилично старе ствари. Док су једни издавачи замерали што доносишпанске, енглеске и француске ствари, а не оно „што је ближе“, други су се љутили што им се у новинама пише „за митрополита, епископе, свештенике и ђаконе“ како држе своје обреде, или шта учитељи с децом у школи раде. „Какве су то новине што сваки види и зна!“ Једни су, опет, незадовољни што су новине мале, други што су слова „таква и таква“, трећи приговарају орду који је утиснут на насловној страни новина, јер „шта ће нам та тиша коју сви знамо!“

У то време, као ни много касније, новине се нису продавале јавно, него само претплатницима. Слате су поштом, а да пошта стигне из Беча у Нови Сад требало је прилично времена. Ујесен 1793 године, „Вједомости“ нису имале више од 130 претплатника: у Пешти и Будиму, Сент-Андреји, Новом Саду, Осијеку, Трсту, Венецији. Али, оне су шиле и у Црну Гору, па и Румунију, Русију и бугарске градове на Дунаву. Као што се види, биле су надалеко познате, али због слабог одзива, због малог броја претплатника, оне су престале да излазе крајем децембра 1794 године. После тога, готово пуних 20 година, Срби више нису имали својих новина.

Стефан Новаковић, издавач „Вједомости“, имао је велике планове. Хтео је за своје новине да створи мало уредништво, у коме би радили српски младићи и припремали се за новинарски позив. Али, то је била само лепа замисао. Први новинари код Срба појавиће се тек двадесет година доцније.

НЕДАЋЕ »ГРАДА СВЕЛОСТИ«

Париз често, због његових културних традиција, називају градом светлости. Уствари, од свих милионских престоница света Париз има најгоре здравствене, станбене и хигијенске услове живота, што проузрокује многе болести и прерано умирање његових становника.

Париз има 3.114 улица, које су дуге 1.136 километара. Најдужа улица, Вожирар, има 4.490 метара, а најкраћа, улица Дебре, 5,75 метара. Париз има 230 тргова, 308 авенија, 106 булевар, 31 мост, 51 пристанишни кеј и девет железничких станица. Највећи од свих тргова је Конкорд, с површином од 76.000 квадратних метара. У Паризу има око 700.000 аутомобила и 10.000 таксија.

Зелени појас Париза веома је простран, али његово нагло изумирање, услед лоше климе, дима и аутомобилских гасова, непрестано доводи париску општину у тежак положај. Париз има 85.000 дрвета, али се приликом велике епидемије 1942 године осушило 11.000 брестова, а приликом друге епидемије, 1948 године, 35.000 платана. Дрво које би требало да живи 150 година, у Паризу једва доживи 35.

Парижани су у правом смислу речи натрпани једни преко других: на једном хектару површине живи 340 људи. У Лондону на истом простору живи само 140 становника, а у Њујорку 70. Просечан век Парижана је за око осам година краћи него век Лондонаца, а за око десет година од века грађанина Њујорка.

Ујед хоботнице

Рибари хватају поједине примерке хоботнице дугачке и до три метра, без икаквих незгодних последица. Али, познато је да њихов ујед може бити болан и отрован. Уједи мањих примерака слични су уبودу пчеле и осе, док код уједа већих уједено место крвари, боли и остаје натечено више од десет дана. Болнови трају и дуже: до месец дана. Познато је такође да кад хоботница ухвати и уједе рака, он остаје потпуно парализован у току нешто мање од једног минута од тренутка уједа.



КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ



ЖЕГА НА АРКТИКУ

И на Арктику може да буде топло. Тако је 27 јуна 1915 године у Форт Јукоу, на

Чудесна снаја урана

Уран је радиоактивни хемиски елемент. То је тешки метал, по изгледу сличан гвозђу, али знатно тежи од њега. Има сребрнastosиву боју. У Менделеевјевом периодном систему елемената забележен је као

1841 године, Француски физичар Бекерел пронашао је, 1896, да из уранових јединица избијају зраци, а Марија Кири открила је, 1898, да у минералу урана има радијума. Стручњаци тврде да нема места на земљи где се не би нашао уран или његови радиоактивни производи.

При распадању атома урана ослобађају се огромне количине топлоте. Минералог Вернадски сматра да је та топлотна енергија хиљаду пута већа од оне што се добија од Сунца.

Килограм урана може да да исту количину енергије као два и по милиона килограма угља.

Килограм урана може струјом да напаја једну сијалицу 12.000 година.

Килограм урана може да да количину енергије која је потребна да се месец и по дана осветљава и греје град од 100.000 становника.

Килограм урана може да покреће комплетан воз 110.000 километара, што претставља готово три обиласка око света.

са оним количинама погонског материјала које су предвиђене у плану за изградњу тога брода или авиона.

ПЉЕНОР

Пљенор је једна врста птица-гњураца која живи у северним крајевима. Пљенори се хране рибом. Одлично пливају и гњурају.

МАЦАКЛИНИ

Мацаклинци су претставници породице гуштерови. Они имају пијавке на прстима, којима пријањају за глатку подлогу. У нашој земљи познате су две врсте мацаклина: тарентола мауританика и хемидактилус туркикус. Погрешно се верује да су мацаклинци отровни.

ЂЕРЧИВА

Ђерчива је рам на прозорском крилу којим се окно дели на мање делове. У употреби је било раније, а сада се прозори праве с већим стаклима.

СИНТЕТИЧКИ ШЕЋЕР

Двојици канадских научника пошло је за руком да произведу синтетички шећер. Шећер се иначе ствара у биљкама фотосинтезом, под утицајем сунца, и досадашњи покушаји да се створи вештачким путем били су безуспешни.

ШТА ЈЕ АКЦИОНИ РАДИЈУС?

Акциони радијус (полумер-пречник) је најдужа пруга, односно удаљеност, коју брод или авион може да превалг



Аљасци, забележена температура од 38 Целзијевих степени.

КАД ЈЕ ИЗЛАЗИО ЛИСТ »ПОЗОРИШТЕ«?

„Позориште“ је први српски лист који је био намењен искључиво позоришту и драмској уметности. Први уредник „Позоришта“ био је Антоније Хаџић. Лист је излазио од 1871 до 1912 године, и то с прекидима. Лист „Позориште“ је доцније био орган Српског народног позоришта у Новом Саду.

ХИДАТОДЕ

Хидатоде су отвори на епидерми (покожици) биљака кроз које биљка избацује сувишну воду у виду капљица.

ДА НИЈЕ БИЛО КАМЕНА...

Столећима су људи стајали задивљени пред величанственим делима старе египатске уметности и грађевинарства. Ко су ти људи и каква је њихова историја? Како



је било организовано њихово друштво? Кад су дошли у Египат, какве су рагове водили, да ли су имали научнике, књижевнике и филозофе? Све су то била питања која су чекала одговор, јер и најумнији лингвисти и историчари нису били у стању да одгонетну тајанствену хијероглифску азбуку старих Египћана. Једини подаци којима се у то време располагало о њима потицали су од старих Грка и Римљана.

Било је то јула месеца 1799 године. Један одред Наполеонове војске која се налазила у Египту оправљао је утврђења код места Розета, педесет километара далеко од Александрије. Неочекивано, један инжењерски официр по имену Бушар открио је базалтни блок дугачак 120 и широк 90 сантиметара, на коме су се налазили некакви необични натписи. Он је приметно да су текстови написани на три разна језика, од којих му се један учинио налику на грчки.

Стручњацима из Наполеоновог штаба није било тешко да утврде да је први текст писан староегипатским хијероглифима, други на египатском народном језику, писмом које је заменило сликовно, а трећи на грчком језику. Они су закључили да је грчки текст писан 196 година пре наше ере и да означава превод претходна два. Текст су писали египатски свештеници у част Птолемеја Епифана.

Тако је учињено најдрагоценије откриће за проучавање и познавање староегипат-

ске културе и историје. Грчки натпис је донео научницима кључ за дешифровање тајанствених хијероглифа на којима су столетима чекали. За кратко време, пред задивљеним историчарима продефиловали су савомоћни египатски фараони с дворском свитом у злато одевеним и силним ратницима који су освајали суседне земље и поробили многе народе. Историја писана на обелисцима, папирусима и стубовима горостасних храмова открила је патње и страдања стотине хиљада радника који су деценијама градили египатске пирамиде. Све је то омогућено открићем једног јединог камена — чувеног „Розета-стоуна“.

Чудна је била даља судбина овог камена и необична су путовања која су га однела далеко од тла из кога је нишчупан. Наполеон је одмах наредио да се базалтни блок брижљиво упакује и однесе у Париз. Међутим, камен се још налазио у Александријској луци када су дошли Енглези и околчали француску окупацију Египта. Узалудна су била сва настојања генерала Меруа, који је, да би за Француску спасао овај драгоцени споменик културе, тврдио да је он његова приватна својина. Камен је утоварен на британски ратни брод „Мадрас“ и пренет у Енглеску. Године 1802 ушао је у Британски музеј, где се и данас налази.

Откриће „Розета-стоуна“ значило је ипак само почетак дешифровања хијероглифа. Хијероглифска азбука имала је, поред знакова нађених на базалтној плочи, и симболичке знаке, идиограме, које је тек 1824 године дешифровао француски научник Шамполион. Он је истовремено дао први потпуни и тачан превод натписа на камену извађеном код места Розете.

КАД НЕМА ЊЕСКА МОЖЕ И ЗЛАТО

Четвртог фебруара 1942, док су јапански бомбардери неометано крстарили по тамном небу изнад филипинског града Манила, америчка подморница „Троут“ опрезно је клизила поред једног кеја да би истоварила 3.500 противавионских граната, које су браниоци Коренидора жељно очекивали. Око поноћи је истовар завршен и командант подморнице, потпуковник Фено, забринуте је студирао податке које су му пре две недеље дали поморски инжењери у Перл Харбуру. Његов брод је био исцрпљен! Требало му је баласта, и то много, ако је желео да његова подморница брзо зарони у случају опасности. Где да га добије? Коренидору је била потребна свака расположива врећа с песком и није се могао лиштити ниједног јединог цементног блока.

Командант је у току следећих неколико дана претражио сваки кутак опседнуте тврђаве, али без успеха. И кад је већ хтео да дигне руке, један од заповедника тврђаве притекао му је у помоћ. Постоји решење проблема, рекао му је, ако би Фено прихватио оно што ће му се понудити. Командант „Троута“ га је пажљиво саслушао, размислио мало и — пристао.

Баласт је одмах утоварен и десетог фебруара подморница је кренула. Она се као змија провукла кроз марињска минаска поља и упутила према Источном Кинеском Мору. Пет дана доцније, потопила је један јапански брод за снабдевање а онда пошла према Перл Харбуру, потопивши успут још један јапански брод.

Најзад је подморница могла да се ослободи свога терета. Он није бачен у море, већ је веома пажљиво пребачен на један велики брод. Јер, то није био ни цемент ни песак. Подморница „Троут“ превалила је 8.000 миља, двапут се сукобила с непријатељем и из окриља изашла као победник, носећи у својој утроби најдрагоценији баласт који је икад пренео један брод — 20.000 килограма злата и сребра, главну резерву народне банке Републике Филипина.



Бродик, носећи у својој утроби најдрагоценији баласт који је икад пренео један брод — 20.000 килограма злата и сребра, главну резерву народне банке Републике Филипина.

НАЈБОГАТИЈЕ БРДО НА ЗЕМЉИ

Брдо Бјут, у америчкој држави Монтани, познато је као „најбогатије брдо на свету“. На њему је још 1862 године откривена велика концентрација злата, а затим и сребра. Доцније су овде откривене и огромне количине бабра. Поред тога, у овом брду постоје и богати рудници магнезијума, олова и арсена.

БРЗИНА МЕСЕЦА

На основу последњих проучавања, установљено је да брзина Месеца при његовом обртању око Земље износи 3.679 километара на час.

КАО ПРАВИ ПАТ

На острву Мидвеј, у Тихом Океану, објављен је у правом смислу речи рат птицама. Против њих су седигле: војска, морнарица и, нарочито, авијација. Међутим,



ако о овим птицама питате мештани, они ће вам рећи да су то најсимпатичнија створења на свету. Реч је о једној врсти албатроса која живи на овом острву.

Мидвеј се налази усред Пацифика (отуда му је и име, које значи „пола пута“) и зато сви авиони који лете преко океана слећу на њега. Али, због ових птица, спуштање је не само отежано, већ каткад и опасно. Поред албатроса, на острво долазе и друге птице, тако да је оно у извесно доба године потпуно прекривено њима. Птице закрчују нисте за слетања и узлетања, а често читава јата хоће да „атерирају“ на њих баш онда кад и авион, па долази до неизбежних судара. Само у 1954 години птице су проузроковале десет авионских несрећа. Средом, нико није погнуо, али су пропелерима и крилима нанесене штете од више хиљада долара.

Птице у овом рату с војском нису остале без савезника. Становници острва сложено су подигли глас против убијања својих крилатих пријатеља.

Тада су на позорницу ступили биолози, да на миран начин реше спор, тј. да ранишће аеродроме и да птице остану живе. Прво су покушали да птице преселе на једно ненасељено острво, где ником не би сметале. Надали су се да ће то постићи — димом. С десет разних страна пусти-

ли су наранџаст дим са сумпором преко нисте, али се птице нису ни макле.

Ни бука није помогла. Изнад птичјих јата и њихових гнезда пуцало се пушкама, али на њих није утицала ни праска, нити су их улашвили меци. Научници су онда стали да пале велике ватре, али без успеха. Покушано је и са ултразвучним таласима. Један генератор давао је сигнале, по јачане звучницима, који су имали од 20 до 20.000 трептаја, па опет — ништа. Чак су

стављали звучнике на неколико сантиметара од гнезда.

Пошто ништа није помогло — ни бука, ни дим, ни ватра, ни меци — биолози су се одлучили на последњи корак, „крађу“ јаја. Мислило се да ако у гнездима не буде јаја, ниједна птица неће лежати у њима. Наиме, опитима је утврђено да албатрос остаје у гнезду највише четири дана после вађења јаја. Иначе, на јајима леже и мужјак и женка, свако по недељу дана на смењу, док се после три месеца не излегу млади. Учинена је проба: 130 птица је попрскано жутом лаком, да би биле уочљиве, па је подигнуто 137 њихових јаја. На крају треће недеље само су 53 обележене птице остале у гнездима. Охрабрени овим опитом, научници су уништили сва јаја око нисте за узлетања. За три дана уништено је 3.178 јаја.

Стручњаци ипак сматрају да ни „операција јаје“ неће много помоћи, бар не у тако кратком року, па предлажу још једну, последњу могућност: пошто птице ноћу веома ретко лете, да се авиони само ноћу спуштају. Поред тога, треба направити што краће нисте, да би се авиони што брже дизали и спуштали. Засад се још не зна каквим ће мерама приступити власти ако крилати становници Мидвеја буду и даље остали упорни.

НЕУМОРНИ ПУТНИК

Званични рекорди у дугом пешачењу никад се нису водили. Па ипак, постоји један који је вредан спомена. Десет наестогодишњи Хулио Берис-



бертија, из Венецуеле, кренуо је пешце на пут преко северних јужноамеричких држава, па је прешао у Средњу

МАЛЕ ЗАНИМИВОСТИ

Америку, затим у Мексико и на крају обишао 47 северноамеричких држава. После четири године пешачења он је прешао 32.000 километара и — поцепао 50 пари ципела.

ПРЕКО 10.000 КИЛОМЕТАРА НА САТ

Амерички аеронаутички комитет у Ланглију саопштио је да је један ракетни пројектил састављен од четири дела постигао фантастичну брзину од 10.650 километара на час и попео се на висину од 320 километара. Бачена са острва Валопе, у Вирџинији, ракета је пала у Атлантски Океан. У пројектилу су се налазили инструменти за мерење температуре и

притиска. Експерименти са овом ракетом изводе се у циљу испитивања услова живота pilota у теледиригованим авионима који ће летети брзином од 5.800 километара на сат. Изградњи ових авиона, који ће бити готово пет пута бржи од звука, приступиће се у најскорије време.

КОРИСНА ИГРАЧКА

Недавно је направљена деџа играчка у облику малог аутомобила од неке провидне пластичне масе, тако да се сви његови унутрашњи делови могу лако видети. Играјући се њиме и посматрајући рад цилиндара, кардана и осовине, деца истовремено и уче. Жутбо обојена каросерија ових ко-

ла може се уклонити, да би се видели мали амортизери (Федери).

ПРВА ЖЕТВА „АТОМСКЕ“ ПШЕНИЦЕ

У британском месту Ротвелу завршена је недавно жетва прве „атомске“ пшенице на свету. Пшеница је била засејана пролетос, пошто су претходно сва зрна изложена „атомском“ бомбардовању. Пшенични струк добијен на овај начин има седам класова уместо три или четири, колико има на обичној пшеници. Пошто зрна буду добро испита-

на, на пролеће ће се она први пут посејати. Ако добијени резултати буду задовољавајући, тј. ако нова пшеница буде давала два пута већи принос од најбоље пшенице сејане на класичан начин, од 1958 године сва пшеница у Енглеској биће „атомизирана“.

ПЛАСТИЧНА ФЛАУТА

Израђена је флаута од пластичног материјала, тако да је практично несаломљива. Она даје чист тон, пуно хроматску скалу и њоме се лако рукује. Инструмент може да се опере сапуном у топлој води, без опасности да ће се оштетити.

БОЛЕСТ СВИХ ВРЕМЕНА

Обичан назеб је свакако једна од најстаријих болести за



које се зна. Научници су испитивали њене узроке у најмању руку две хиљаде година уназад.



Дуки

ЈА КУ,ТО ИПАК УЧИНИТИ!
Е,НЕКЕШ!

ШТА ЈЕ ВУЧКУ? НИКАД ГА НИСАМ ВИДЕЛА ДА СЕ ОВАКО ПОНАША!
НИ ЈА! И ТО ОН КОЈИ КАЖЕ ДА ТРЕБА УВЕК СЛУШАТИ РОДИТЕЉЕ!

ПА ЧАК И АКО МУ ЈЕ ОТАЦ ВЕЛИКИ ЗАИ ВУК!

ДАЛЕКЕ ЗЕМЉЕ И НАРОДИ

У посети
КОД ПЛЕМЕНА ДУНА

Сунце је већ залазило за планину, али нико живи није помишљао да се повуче на починак. Мушкарци су седели и ћутећи дигли из својих лула, док су жене и деца, нешто постране, живо ћуфорили. Сви су чекали да се појави фудбалска репрезентација суседног племена.

Неколико дана раније, мушкарци племена Дуна нанели су тежак пораз својим суседима и сада су и играчи и гледаоци с нестрпљивом погледом на ону страну одакле су имали да се појаве њихови побеђени противници.

Већ се из даљине чују повици гостима. Најзад, из густе шуме избијају на пољану — 150 ратника наоружаних луковима и стрелама. Овакав тим Дуна заиста нису очекивали. Очигледно, поглавица суседног племена, жуџан реванша, а не верујући много у вештину својих фудбалера, одлучно је да победу извојује силом и бројном надмоћношћу.

Ко је научно мушкарце племена Дуна, које живи у тешко приступачном планинском крају Нове Гвинеје, да играју фудбал?

Године 1954, једна мала група, коју су сачињавала два Европљанина и неколико насељеника, пробијала се ка унутрашњости острва. После више дана заморног хода, путници су стигли до средњих области Нове Гвинеје. Свауда око њих дизале су се високе планине, преслиди дубоки понори, стрме планинске падине биле су покривене густим шумама хлебног, камфоровог и мангровог дрвета.

Неочекивано за путнике, испред њих, кроз шуму, стадоше да промичу људске фигуре.

— Манбо! Манбо! (Другови! Другови!) — повикаше носачи. Пред путницима се појавише ратници. Били су омањег раста, али складно грађени. На главама су имали украсе од женске косе, у које је било затакнуто жуто и љубичасто цвеће и перје рајских птица. За појасом, начињеним од дике дрвета, имали су камене секире, а у руци лукове од бамбусове трске. Били су то људи из племена Дуна, дотле потпуно непознатог Европљанима.

Ратнике је, очигледно, узбудио изглед незнаца. Зачуђено и с великом радозналешћу посматрали су они високе белокоже људе. Кад се прво узбуђење мало стишло, знацима су замолили Европљане да скину капе и обућу. Видевши да се дошљаци ничим не разликују од њих, сасвим бојом коже, ратници су спустили оружје на земљу и по дигли руке.

— Манбо! Манбо! — поново су повикали носачи, гледајући ратнике. Затим су сви сели на траву и лула мира кренула је наоколо.

Тако је, тек пре нешто више од годину дана, француска експедиција открила племена Дуна, сроднике Папуанца. Французи су их и научили да играју фудбал.

Међу становницима средњих области Нове Гвинеје кружи једна стара легенда: „Давно, веома давно, из мрач-

не пећине скривене у планини, изишао је једног дана човек, исти као и људи из племена Дуна, само је имао кожу беле боје. Дуго је он живео међу Дунама. Најзад, кад су му досадиле свађе и борбе између појединих племенских група, бели човек је кршом



побегао на Сунце...

За време Другог светског рата, небо над Новом Гвинејом претворило се у поприште борби. Кад су људи из

племена Дуна први пут угледали авионе, били су уверени да се то са Сунца враћају на земљу потомци „белог човека“. А онда се опет све утишало. „Бели људи“ нису дошли. Праве беле људе племе Дуна угледало је тек после девет година. Због тога су његови ратници и били тако узбуђени и збуњени приликом првог сусрета с њима.

Племена Дуна живи у неколико насеља разбацаних по тропским шумама високо у

планинама. Зграде за становање подижу посебно за мушкарце, за жене, децу, госте и — свиње. Јер, свиња је код њих света животиња, коју стављају у исти ред са Сунцем и својим прецима. Али, они не гаје свиње само да би им се клањали, већ и за исхрану и ради масти којом мажу своју кожу. Дебео слој свињске масти одлична је заштита од ноћне хладноће.

На малим њивама Дуна гаје слатки кромпир, а из сржи саго-палми добијају неку врсту црвенкастог брашна, које претставља њихову основну храну.

Све теже послове — обрађивање земље, гајење свиња и прикупљање дрвета за огрев — обављају жене. Упркос томе, оне немају никаквих права. Забрањено им је да улазе у „мушке домове“, па чак не смеју ни да украшавају своја лица, што мушкарци иначе чине. Занимљиво је да је то украшавања лица и појасева, које такође носе само мушкарци, примитивним геометријским шарама, једини облик уметности. Дуна не знају за израду грнчарије, а игре и песничко стваралаштво налазе се тек у почетном стадијуму.

Мушкарци се занимају само „мушким послом“: они ратују. Сви спорови настали из међу појединих племенских група решавају се ратом, који се води по одређеним правилима: с првим палим ратником, рат престаје. Група која је претрпела губитак сматра се побеђеном. Палог у боју, у знак поштовања, његови саплеменници — појеђу.

Таквим животом, који се мало чиме разликује од живота људи каменог доба, живи 20.000 припадника племена Дуна.

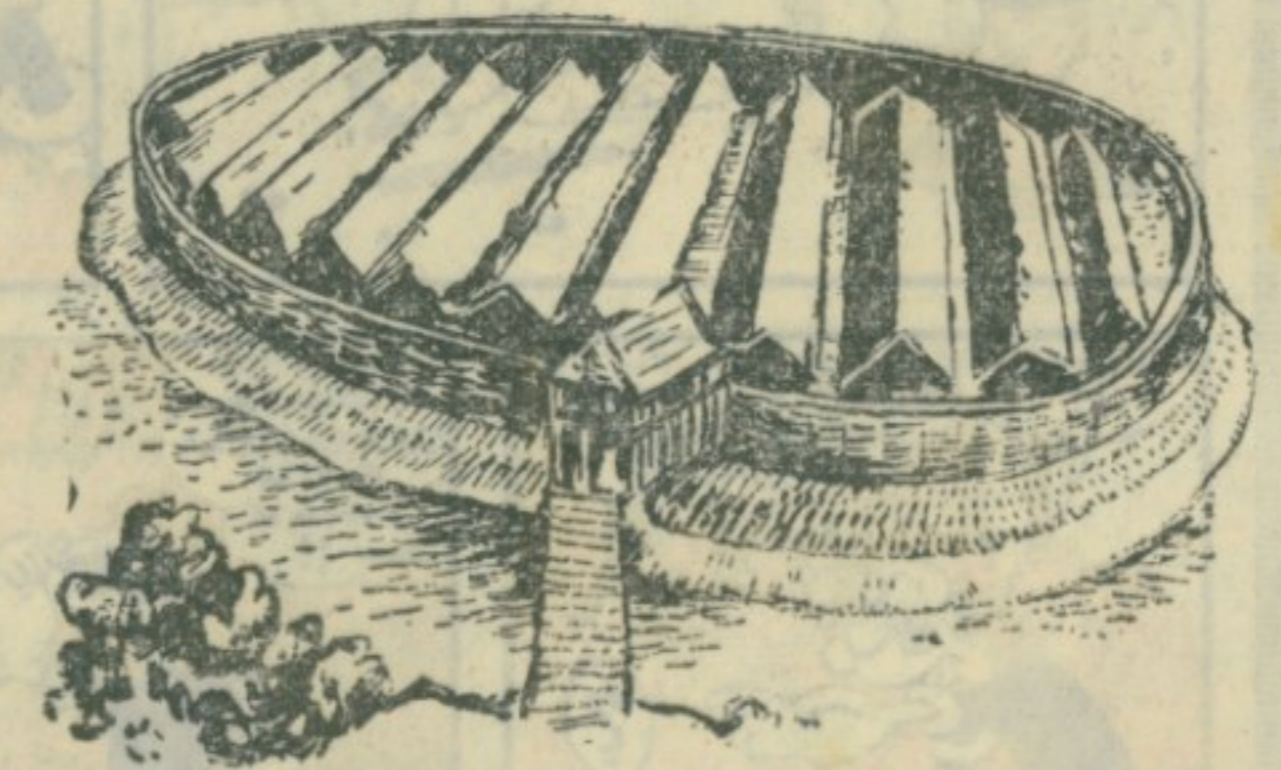
својим стрелама погађају непријатеља по десној страни тела, оној која није била заклоњена штитом.

Археолози су утврдили да се старо насеље на острву састојало од једанаест узских уличица попоњених брвницама. Дрвене куће без прозора биле су својим бочним странама тако прљубљене једна уз другу да су уствари образовале једну дугачку зграду покривену заједничким кровом од трске.

Судбину овог старог словенског насеља археолози често упоређују са судбином Помпеје, која је настрадала при јед-

споља да запали насеље, заштитни бедем био је обложен дебелим слојем иловаче. За време опсаде, становници су затварали тешка врата кроз која се једино могло ући у насеље, а затим су на непријатеља бацали тешка камења, које је стајало у приправности у подножју бедема.

Копачући на оном месту где су претпостављали да се налазе врата насеља, археолози су открили једну веома заним



љиву појединост. Наиме, мост који је некад водио од острвског насеља до обале Бискупинског Језера није био изграђен под правим углом, већ укосом. Због чега? Стари ратници носили су штит у левој руци. Мост постављен укосом омогућавао је опседнутима да

ној ерупцији Везува. За време једног непријатељског препеда насеља-тврђава било је разрушено. Пожар је уништио дрвене куће и бедеме и станованици су морали да напусте острво. Развалине њихове „Помпеје“ постепено су нестајале у језеру...

«Имаћу златну главу»

Крај једног друма у Напуљском Краљевству налазио се мраморни споменик на коме су, на напалитанском дијалекту, биле исписане следеће речи: „Првог дана месеца маја, кад се сунце роди, имаћу златну главу“. Пуних 200 година људи су покушавали да растумаче загонетну реченицу, али без успеха. Једног дана тим путем прође неки Сарацен и, прочитавши натпис, учини му се да разуме шта значи, али своју претпоставку ником није поверио. Последњег дана месеца априла идуће године он се поново нађе код споменика, ту заноћи, а сутра-



дан, кад се сунце указало, означи место на које је пала сенка главе мраморне статуе. Одмах је ту почео да копа, и — труд му није био узалудан. После извесног времена његов будак је ударио у поклопац ковчега, у коме се налазило много златног новца.

ПРВЕ У ИСТОРИЈИ

Први женски лист, „Глас жена“, основала је Ежен Нилорже, 1848 године. — Прва новинарка била је Олени



д'Гуж, која је изгубила живот на гилотини 1793. — Прва жена-лекар била је једна Немаца, нека Матилда Тејс.

МОРСКЕ МИНЕ И ДАНАС ПОТАПАЈУ БРОДОВЕ

Воде мора и океана нису још сасвим очишћене од мина положених у току последњег рата. Од њих је после рата настрадало преко 400 бродова. Чак се понекад нађе и на мине из Првог светског рата. За најопаснија подручја сада се сматрају западне обале Немачке и Данске. Верује се да ће се до идуће године очистити сва мора од ове опасности.

Необична плима

Плиме на морима и океанима наступају, као што је познато, под утицајем привлачне снаге Сунца и Месеца. Ова периодична колебања морске површине обично се догађају два пута за 24 часа. Међутим, у заливу Карпентарија, на северној обали Аустралије, плима се догађа свега једном за 24 часа, и то у различито време. Плима у овом заливу не подлеже општем природном закону о плими и осеци, што веома отежава пловидбу и риболов у њему.

Да би испитала узроке ове чудне појаве, једна група сарадника Ливерпулског института за изучавање плиме отпутовала је у Аустралију, где ће провести неколико месеци. Можда ће ови научници успети да открију тајну „стихиске плиме“ залива Карпентарија, плиме која једног дана нађе у подне, другог увече, а трећег — ко зна у које време.



ОКО СОКОЛОВО

Велика арена прола мала се од буке док се индијански поглавица, липа као исклесаног из камена, у крутовима возио на малим двоколицама у које је био упрегнут један пони. Било је то 1885 године и циркус Бу-



фала Била „Изложба Дивљега Запада“ тек што је почео своје друго гостовање у Њујорку. Да би његова „прича“ о Дивљем Западу била што убедљивија, Буфало Бил је успео да наговори поглавицу племена Сијукса, славног Седећег Бика, да ступи у његову трупу. Непуних десет година пре тога, тај исти Седећи Бик потпуно је уништио Кастерову коњицу у једној од најчувенијих битка у историји Америке.

Успомена на тај пораз била је још жива у сећању многих из публике и полицаји који су се чули док је индијански поглавица пролазио испред првог реда ложа нису сви изражавали одушевљење и пријатељска осећања. Уређен, Индијанац је зауставио своје двоколице, сисао с њих и достојанствено кренуо ка излазу, решен да заувек напусти „бле доликог“. У том тренутку конференсије је објавио: „Девојка са прерија Дивљега Запада“.

Витка, нежна девојка са широком, набраном сукоњом до колена, у кратком капуту од јеленске коже, приближила се лаким корацима до наслона за пушке у средини арене. „Ани Окли, светски шампион у стрељаштву“ — настављао је конференсије док је она узимала пушку и приносила је рамену. Шест стаклених кугли полетело је у ваздух. Шест пуцњева одјекују су један за другим и стаклене кугле разлетеле су се у комаде пре но што су додирнуле земљу.

Намргођени индијански ратник нагло је заставио и с његових чврсто стиснутих усана слетео је узвик чуђења. Његове тамне очи пратиле су пажљиво сваки девојчин покрет, а кад је она после завршене тачке истрчала из арене, снажни глас индијанског поглавице надјачао је удружене гласове одушевљених гледалаца. „Мало Соколово Око! Мали Сигурни Погађач!“ — викао је он на свом индијанском језику.

Од тог тренутка Седећи Бек сматрао је Ани за своју усвојеницу и због ње се одлучио да остане с трупом Буфала Била.

Седећи Бик није био прва, а ни последња личност коју су очарали срдачан осмех и стрељачка вештина Ани Окли, „девојке са прерија Дивљега Запада“, коју ни до данас нико није надмашио у вештини гађања.

Уствари, Ани Окли никад није ни видела прерије Дивљега Запада све док са циркусом Буфала Била није прешла Мисисипи. Али, њено детињство у шумама Охаја није било ништа лакше него да га је провела на дивљим преријама. Отац јој је умро кад је била сасвим мала и већ од седме године она је била једини о-

слонац и помагач своје мајке, која је морала да се стара о великој породици. Са девет година Ани одлази за дадиљу код једне фармерске породице. За школу није било времена.

Кад је напунила једанаест година, мајка је сматрала да је Ани већ довољно одрасла да може да рукује пушком свога преминулог оца. Продајом шумских птица и дизљаци коју је из дана у дан ловила Ани је за две године отплатила дуг остао од оца и тиме уклонила вечити страх мајке да ће једног дана остати без крова над главом и без оно мало земље од чијих је плодова живела цела породица. Тешко је захтевати од једног детета да само ради и да не зна за забаву. А Ани је још била дете и често је, пошто би њена ловачка торба била већ пуна, гађала из пушке да би се забавила. Гађала је усамљен лист на високој сувој грани, напуштено гнездо на врху дрвета.

Ани је имала петнаест година кад ју је најстарија сестра, удата у Синсинатију, позвала да код ње живи. Од свих „чула“ великог града, њу је највише занимало једно стрелиште. Једном ју је њен зет одвео тамо и више из шале понудио јој да и она покуша. На његово изненађење, Ани ниједном није промашила.

— Па ти би могла да победиш и самог Френка Батлера! — одушевљено је узвикнуо кад је она спустила пушку, и не примећујући да се у међувремену око њих окупила гомила људи.

Френк Батлер, весео и добродушан Ирац који је у неком ноћном локалу изводио трикове с пуцањем из пушке, сматран је за најбољег стрелца читаве Америке.

Сусрет петнаестогодишње девојчице и непобедивог Френка Батлера завршио се — његовим поразом. Од по педесет глиненних голубова, колико их је свако од њих гађало, Френк је оборио 49, а Ани свих педесет. Честитајући победнику, Френк јој је понудио улазницу за циркус у коме је наступао. Годину дана касније, Ани је пристала да се уда за човека кога је победила у гађању.

Питање је да ли би по природи срамежљива Ани икад изишла пред публику да се једне вечери, уочи саме претставе, није разболео партнер њеног мужа. Ани је напустила уместо њега, а сутрадан су сви листови писали много више о њој него о славном Френку Батлеру.

Следећих пет година звезда Ани Окли стално се пењала. Без труни зависти због славе која је замрачила његову, Френк је помагао тај успон. Док су у хладним и неугодним гардеробама чекали на

своју тачку, Френк је учио Ани да чита и пише.

Године 1884 њих двоје ступају у трупу Буфала Била. Њихова тачка, досад објављивана на плакатима као „Батлер и Окли“, постала је само „Окли“. Уз звуке рога и бубња, као вихор улетела је Ани на свом понизи, да би тако у трку погађала разне предмете које је један каубој, јашући на бесном коњу, бацао унис. Затим би Френк стао на двадесет метара испред ње, држећи у руци једну карту за играње — петницу херц. Пет узастопних пуцњева погађали су тачно посре, пет дрвених срца на карти.

Сећајући се свог тешког детињства, Ани је увек настојала да пружи бар мало радости оној деци којој је радост у животу била ускраћена. Једном је довела на претставу сву децу из једног сиротишта. Отада је трупа Буфала Била завела једном седмично „Дан Ани Окли“. Поред бесплатних карата које им је давао Буфало Бил, мали гости добијали су после претставе колаче и сладолед за које би се Ани побринула.

Један од честих посетилаца на претставима ове трупе био је Марк Твен. Од њега је и потекла идеја о турнеји по Европи. „Зашто не бисмо нашиим суседима с оне стране Океана показали нешто чисто и специфично америчко?“ — за-

вршио је Твен једно своје писмо Буфалу Билу.

Почетком 1887, трупа је кренула. О каубојима, Индијанцима и „Девојци са прерија Дивљега Запада“ причало се у Енглеској још много пре но што су они стигли.

После друге турнеје по Европи, која је трајала три године, Ани и Френк одлучили су да се повуку на једно мало имање. Међутим, кад је до њих стигла вест да на светској изложби у Чикагу, 1893 године, учествује и трупа Буфала Била, они су спаковали своје пушке и придружили се старој дружини. Враћање трупи понављало се сваког пролећа.

Ујесен 1901 године случај је одлучно уместо њих. Путујући возом на своју последњу претставу сезоне, њих је у средишњој пробудној страховит тресак. После те саобраћајне несреће, Ани је месецима лежала у болници. Читава лева страна била јој је парализована. Лечење је трајало дуго, једна операција долазила је за другом. Ипак, Ани се опоравила и опет је могла да држи пушку. Чак је и свој највећи успех забележила после ове несреће, и то као старица од 63 године: 100 погодака без иједног промашаја с даљине од петнаест метара.

Од другог несрећног случаја — аутомобил у коме су се налазили с неким пријатељима склизнуо је с пута и преврнуо се — Ани се никад није потпуно опоравила. Више никад није гађала. И једне ноћи, 1926 године, преминула је у спину. Френк, тада већ у 76-ој години, био је тиме потпуно сломиен. Одбијао је сваку храну и најживеје је Ани само за двадесет дана.

ВЕРОВАТИ

СЛЕПИ АСТРОНОМ И КАРТОГРАФ



Француски племић Блез Франсоа д'Паган постао је највећи стручњак свог времена за фортификацију, астрономију и картографију, и то после једне битке у којој је од задобијених рана потпуно изгубио чуло вида.

ДВОБОЈ ШАМПИТАМА

У калифорниском граду Стоктону одржан је, 1936 године, један необичан двобој. Два сусела, Леон Ловли и Ричард Ити, решили су после једне од многобројних свађа да своје разморице реше двобојем. Ричард Ити, који је био изазвана

шампитама на растојању од шест корака. Разуме се да је овај двобој завршен без крви.

ЗЕЦ БЕЗ УХА

На имању Сиднија Грабера, фармера у близини Сан Франциска, околине се питоми зец без једног уха. Због тога недостатка зечу су наденули име Минус.

НОГА ПРОДАЈЕ ОБУЋУ

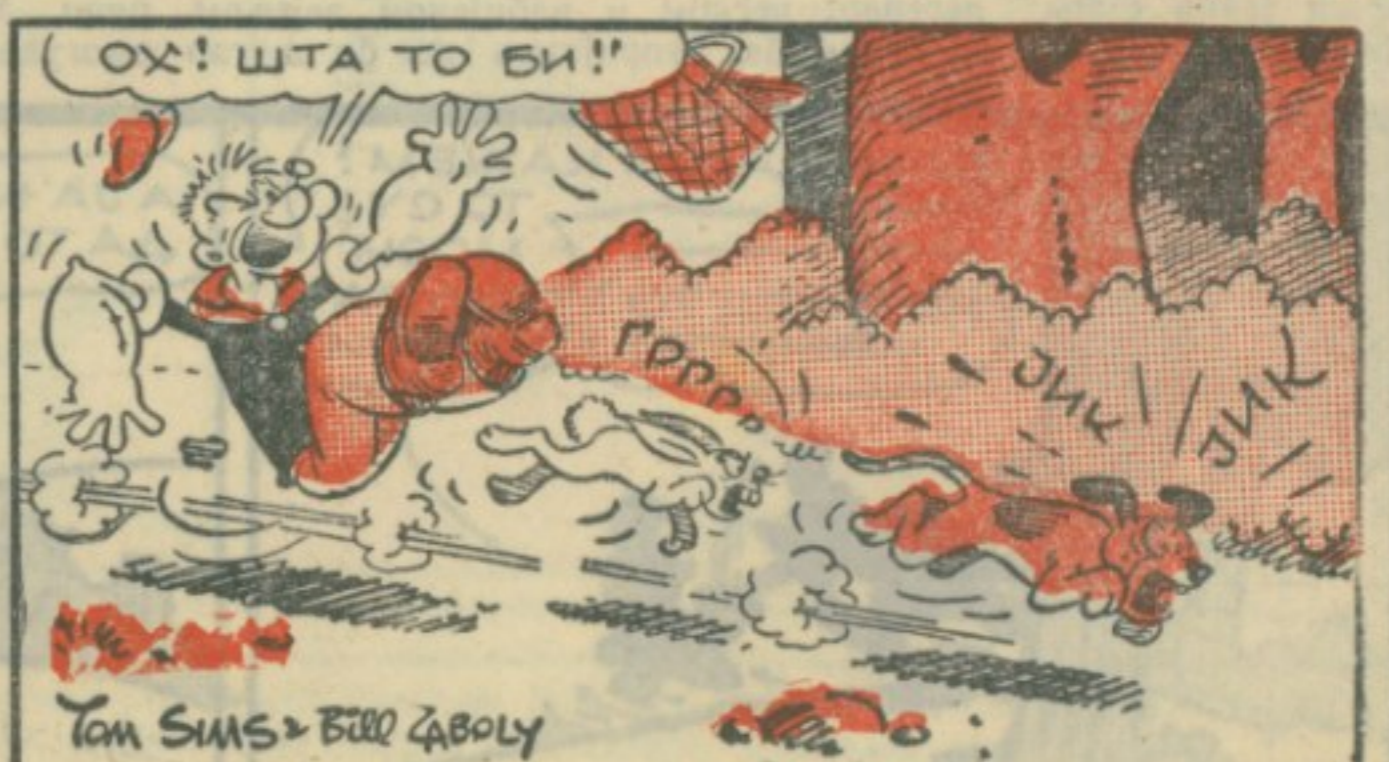
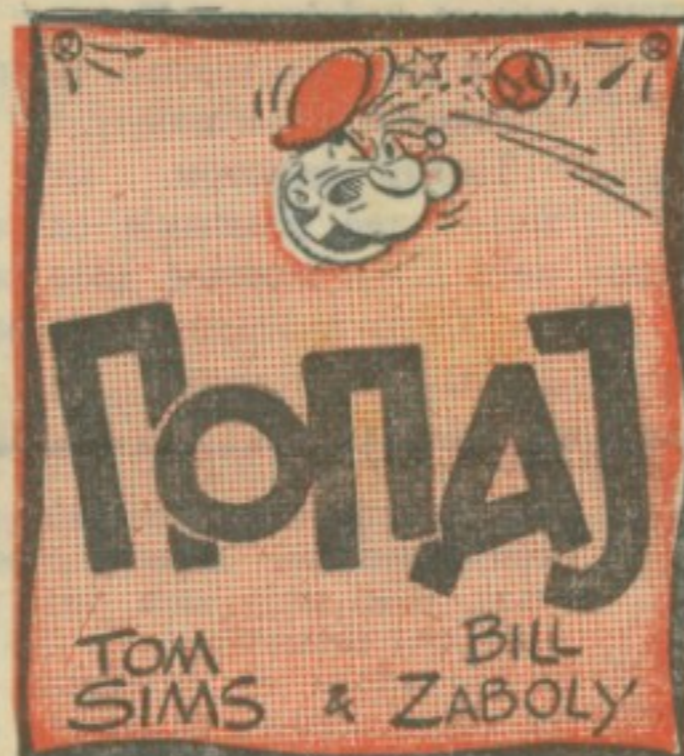
У граду Аурори, у америчкој савезној држави Илиноису, налази се једна продавница обуће чији се сопственик презива Фут,

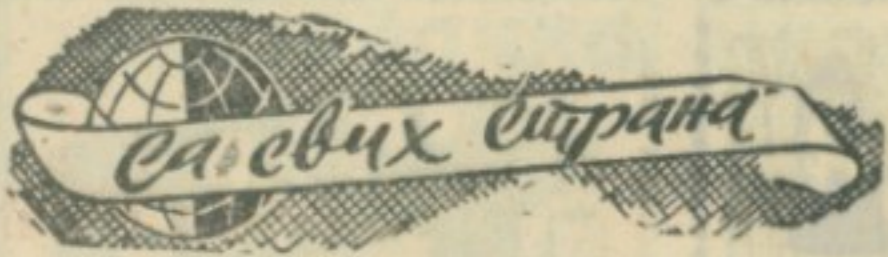
ГРОБ ПРЕТВОРЕН У ПОЛИЦИСКУ СТАНИЦУ

Адхам Кан, министар полиције у Делхију, који је



умро 1562 године, био је сачуван у малом храму који је још за живота он сам подигао. Данас тај исти храм, који је уједно и гроб Адхам Кана, служи као поличиска станица.





НОЋНО СПЕПИЛО — УЗРОК ПРОПАСТИ „ТИТАНИКА“?

После недавне несреће која је задесила италијански прекоокеански брод „Андреа Дорија“, сад се поново расправља и о пропасти „Титаника“, једној од највећих катастрофа у историји поморства. Немачки лекар Хајрих Витфелд изнео је теорију према којој је пропаст „Титаника“ била последица такозваног ноћног слепања извиђача, а не претерано велике брзине пловидбе. Извиђач је приметио ледени брес само један минут пре судара, док су га многи путници опазили читавих 20 минута раније. Ноћно слепање не утиче само на разликовање разних светлости у ноћи, већ и на поље вида. Оно је болест која настаје услед недовољне количине витамина А у организму.

ХИДРОХЕЛИКОПТЕР

У САД конструиран је недавно један специјалан тип хеликоптера који без икакве сметње може да атерира на суви и на води. Овај хидрохеликоптер биће употребљаван нарочито приликом спасавања становништва из поплавених области. Кад хоће да се спусти на воду, пилот



има само да притисне једно дугме које је у вези с резервоаром у коме се чува компримирани ваздух. У истом тренутку аутоматски се напуњавају три мала пластична чамца, која одржавају хеликоптер на површини воде.

ЗЛАТНА ГРОЗНИЦА У АУСТРАЛИЈИ

Седи копач злата Џон Нокс, који се овим послом бави већ педесет година, нашао је у пустињи Гајра, 500 километара северно од Сиднеја, на златној жици која ће му, према проценама стручњака, донети око 100.000 долара. Ово је највећи налаз чистог злата за последњих сто година у Аустралији, па није никакво чудо што је већ сутрадан по Ноксовом открићу стигло у близину његовог налазишта мноштво копача са целокупном опремом. Занимљиво је да је Нокс нашао златну жицу на свега километар удаљености од куће у којој се родио и где је провео цео свој живот.

КОНЦЕРТ САПУНСКИХ МЕХУРИЋА

Ајфел Пластфер, из државе Индијане, у САД, прави је мајстор у прављењу мехурића од сапунице. Иако док је студирао физику и хемију на колеџу у Хантсону, он је успео да специјалним поступком створи врло еластичне и от-



порне мехуриће, с којима данас изводи фантастичне комбинације и фигуре. Своје програме Пластфер назива „концертима мехурића“. Најуспешнија му је тачка кад неког дедача поклопи „леоном“ од сапунице, а онда око њега вешто окрече ласо, без бојазни да ће се, услед таласања ваздуха или додира, мехур распрснути.

ЧОВЕК ЈЕ БУДАН САМО 60 МИНУТА ДНЕВНО

Неколико француских научника објавило је недавно занимљиве резултате својих проучавања човечијег сна, из којих се види да човек не спава једино ноћу и само са затвореним очима. У закључку својих радова, научници истичу да је човек потпуно будан свега 60 минута у току дана.

Чак и дању, сви људи мање или више дремају, па и онда када се хране, кад иду рлицом или се баве свакодневним пословима који се увек обављају на сличан начин и за које није потребна нарочита концентрација. За све то време човек се налази у некој врсти будног сна и његова пажња је тако слаба да му се мозак у пуном смислу речи одмара. Тек у ретким случајевима, кад су у питању послови који захтевају пуну пажњу, облици сна потпуно се расплину и човек постаје сасвим будан и свестан. Оваква стања усретсрећене пажње захтевају толики нервен напор да код већине људи не трају дуже од четири минута. Она се понављају 12 до 15 пута дневно, што чини укупно око 60 минута.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

НА ДВА КРИЛА И НА ДВА ТОЧКА

Амерички пробни пилот Франк Еверест, на свом авиону Бел Х-2, постигао је троструку брзину звука. Авион има ракете као погонско средство и полази са бомбардера Б-50. Он је постигао брзину од 3.040 километара на час, мада није употребио сву снагу својих ракета. Авион је прекривен челиком који не рђа и начињен је у циљу проучавања „топлотног зид“, који настаје услед загревања делова авиона трећем кроз ваздух услед велике брзине. Кад се после овог лета спусти, није имао на себи никакве трагове „кувања“.

У америчком граду Бонвилу постављен је још један рекорд брзине, и то на земљи: 338 километара на сат с мотоциклом. Возач је био Немац Вилхелм Херц, на мотору „НСУ“ са два цилиндра. Овај резултат је утолчио значајнији што је ранији рекорд (330 километара на сат) био постигнут на мотоциклу „Венсан“ од 998 кубика, док садашњи „НСУ“ нема више од 499 кубика.

МАЧКА — НАЈБОЉА МИШОЛОВКА

Онај који би измислио неку мишоловку која би у тамнању мишева била ефикаснија од мачке, може бити сигуран да ће стећи и славу и богатство. Засад је једно доказано: кад се узму у обзир све добре и лоше стране разних направа за ловљење и уништавање мишева, најбоља и најсигурнија је бесумње — домаћа мачка. Миш је задавао мучке и човеку из преисторијског доба, па још отада људи траже начине да га се ослободе. Врло вероватно да је мачка постала домаћа животиња само захваљујући томе што се навикала да лови и једе мишеве, којих је увек било доста у близини људских насеља. Уместо да убија мачку ради исхране, педински човек ју је чак и хранио, и то само зато што је она уништавала мишеве.

Постоје и друге животиње-

месождери који би можда исто тако бринули човека од мишева, али их он из разних разлога није узео. На пример, велик број врста змија необично воли мишеве, па ипак човек не воли да их држи у својој близини. Змије су нарочито корисне пољопривредницима, јер током године униште велик број штеточина. Али, уместо да их пригнотми, земљорадник их убија где год стигне.

Лабораториски опити су показали да је змија нарочито ефикасна кад је у питању уништавање читавог гнезда мишева. И неки други гмизавци, птице, мисари, па чак и нисекти, нападају и једе мишеве, али од свих ових животиња мачка је једина остала као призната мишоловка.

ПЛАСТИЧНИ ШТИТОВИ

Америчка полиција је за борбу против гангстера, снабдевена штитовима од пластичне материје. Штит је веома лак — нема више од пет и по килограма — али је непробојан чак и за рна револвера „Маузер“, којим је била наоружана америчка војска у Другом светском рату.

НАЈМАЊИ МЛАЗНИ АВИОН

Два Американца начинила су најмањи млазни авион. Он је висок свега 1,40 метар, дуг 5,30, а распон крила износи око шест метара. Али, иако је овако мали, он може да разини брзину до 280 километара на час, док му је обична брзина кретања око 131 километар. На пробном летењу авион се показао као веома добар.

И ОД ЊЕ НЕКА КОРИСТ

Према опитима двојице лекара из Аеронаутичке војне болнице у САД, радиоактивни тритијум, изотоп добијен зрачењем водоничне бомбе, испушта зраке који не утичу на здраве ћелије, али ефикасно уништавају ћелије тумора и ћелије оболеле од рака. Они сматрају да ће ово ново средство ући у употребу код лечења од малигних тумора.

НОВА НАЛАЗИШТА ТИТАНА

Титан, материјал неопходан за грађење млазних авиона, добијао се углавном из Бразилије. Сад је једна група научника, која је испитивала земљиште на Хавајским Острвима, пронашла на њима много богатија налазишта него што су она у Бразилији. У појединим крајевима острва преко 80% земљишта садржи титанове руде.

ГРЕЈАЛИЦА-ВЕНТИЛАТОР

Међу електричним грејалицама које се продају у Француској, као једна од најпрактичнијих важи грејалица с вентилатором: она увлачи хладан, а издувава топао ваздух, те се на тај начин одаја свуда подједнако загрева. Јачина ових грејалица креће се од 900 до 3.000 вати. Неке од њих, у току лета, могу да служе као вентилатор.

ЗА ЉУБАВ РЕКОРДА...

У обилажењу музеја у Лувру рекорд брзине постигао је овога лета један амерички турист, који је кроз све дворане прошао за три минута и 59 секунди. Ово је, наравно, пре била пешачка трка него истинско разгледање уметничких дела.

МИШЈЕ „ПЕВАЊЕ“

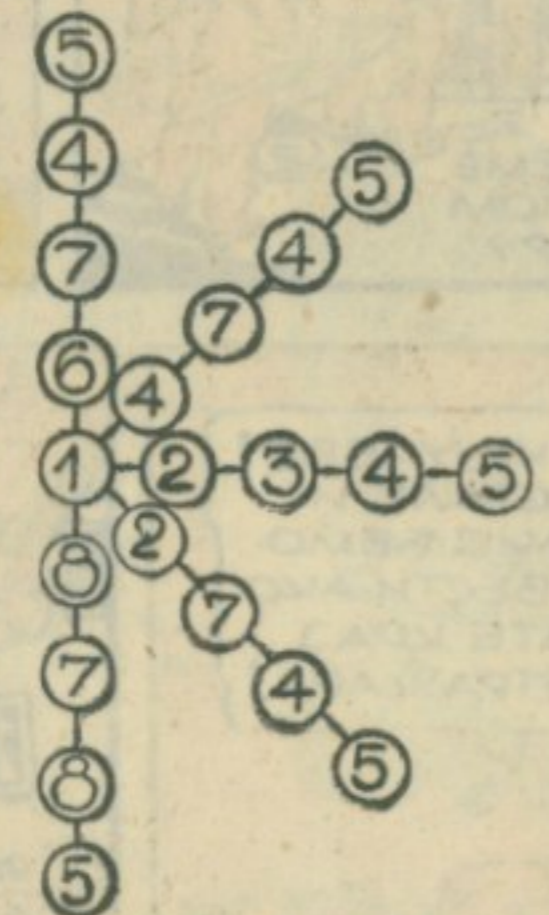
Понекад ће нека запањена домаћица рећи да је чула или мисли да је чула мишје певање. То су потврдили и научници који су прислушкивали гласове ових животиња апарата. То је „певање“ високо, као звук танке и јако затегнуте жице, и често потсећа на песму канаринца. Што га не чујемо често, то је можда зато што је мишје „певање“ ултразвучно. Само повремено, поједини делови његове „партитуре“ долете у домет нашег слуха.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Двадесет и један кружић

У 21 кружић уписана је 21 цифра. У самој ствари, то су цифре од 1 до 9, које се понављају.

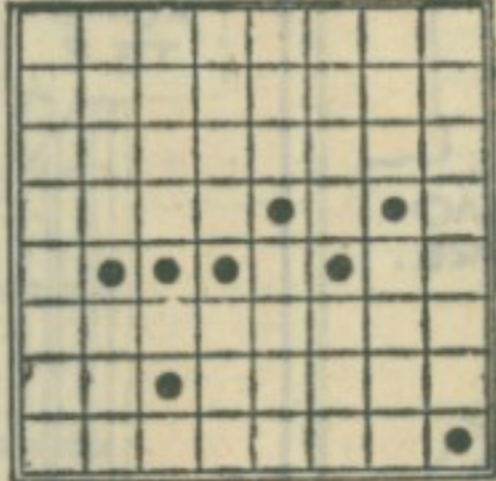
Ако сада те цифре од 1 до 9 замениш словима, почињући од броја 1, добићеш пет важних речи, које значе: 1) речница, 2) позивна животиња, 3) описан придев, 4) дан у недељи и 5) текућа вода. Којим словима треба заменити поједине бројеве да би



се дао одговор на постављено питање? (Решење: 1 — л, 2 — е, 3 — с, 4 — а, 5 — к, 6 — и, 7 — т, 8 — о. На тај начин добијају се речи: 1) песак, 2) патак, 3) пштак; 4) петах; 5) поток.)

64 ПОЉА И 8 ТАЧКИЦА

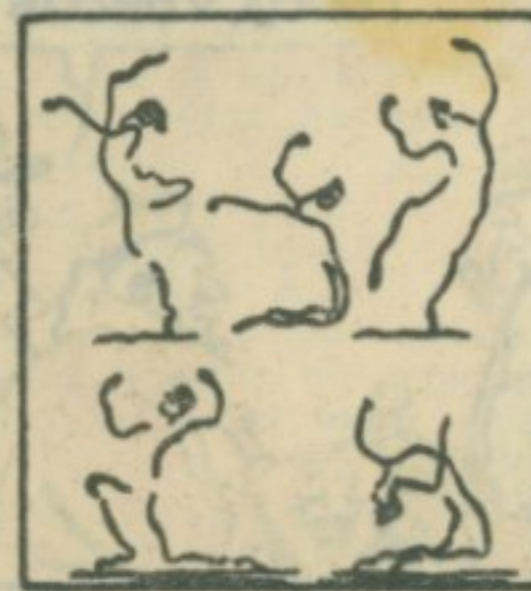
Овај квадрат има исто толико поља колико и шаховска табла. На тој табли осам тачкица претстављају осам шаховских фигура.



Задатак је прост: поделити квадрат на четири једнака дела, али тако да у сваком делу буду по две тачкице. Да бисте решили овај задатак, потребни су вам оловка и гума. А пошто смо вам већ дозволили употребу гуме, то вам нећемо казати како гласи решење овог задатка. Нађите га сами!

За цртаче веће, јаче

Вуци црте као доле. Да играче зачас свако. То не може дете свако, Јер баш није тако лако.



Вежбе прстима

Ево вам неколико занимљивих вежби прстима: Прва (бр. 1 на слици) изгледа врло лако за извођење. Репитте неком од другова нека састави прсте онако како је показано на слици, па затим нека их наизменично раставља. Палац и кажипрст раздвојите врло лако, исто тако и мали прст, али кад дође до домалог увериће се да је то немогућно.

Слика број 2 показује нам одвајање прстију у две групе. Број 4 показује савијање малог прста, док остали морају да остану потпуно опуштени. Овом се вежбом постиже велика гипкост. Најзад, број 3 се састоји у томе да се савије први зглав једног или више прстију, док се остали не смеју савијати. Брзо ћете се уверити да ова вежба није сасвим лака.



... према римском писцу Плинију, Епидаур, претходник Дубровника, био је подигнут на једном малом острву, које се, изгледа, после једног јаког земљотреса спојило с копном.



... у неким нашим народним песмама Сирија се назива Шамом, а Сиријанци Шамлијама.

Јевима се свакако знало још почетком нове ере.

... годину 1809 називају годином генија, зато што су се те године родили Едгар Алан По, Тенисон, Шопен, Менделсон и Дарвин.

... једна банана има хранљиву вредност колико пет шљива. ... за кокошку и петла у нашим крајевима се свакако знало још почетком нове ере. ... према мишљењу неких научника, дрво је утолчило гори спроводник електрицитета уколико у себи има више уља и смоле. Дрвце које и лети има у себи уља, као што су буква, орах и довор, готово је сигурно од удара грома.



... холандска реч за аутомобил има 43 слова.

... кад је освојио Тебу, Александар Велики порушио је до темеља све куће у њој, оставивши недирнуту само кућу песника Пиндара.

... за атлете, који су били необично популарни у старој Грчкој, говорило се да им је једина дужност „да једу, пију, спавају и празне стомак“.

... по боји, величини и провидности раликује се око 150 врста филибара.

... француска књижевница Жорж Санд (1804—1876) написала је један роман из живота наших ускока с краја 17 века. Роман је изишао 1838 године.

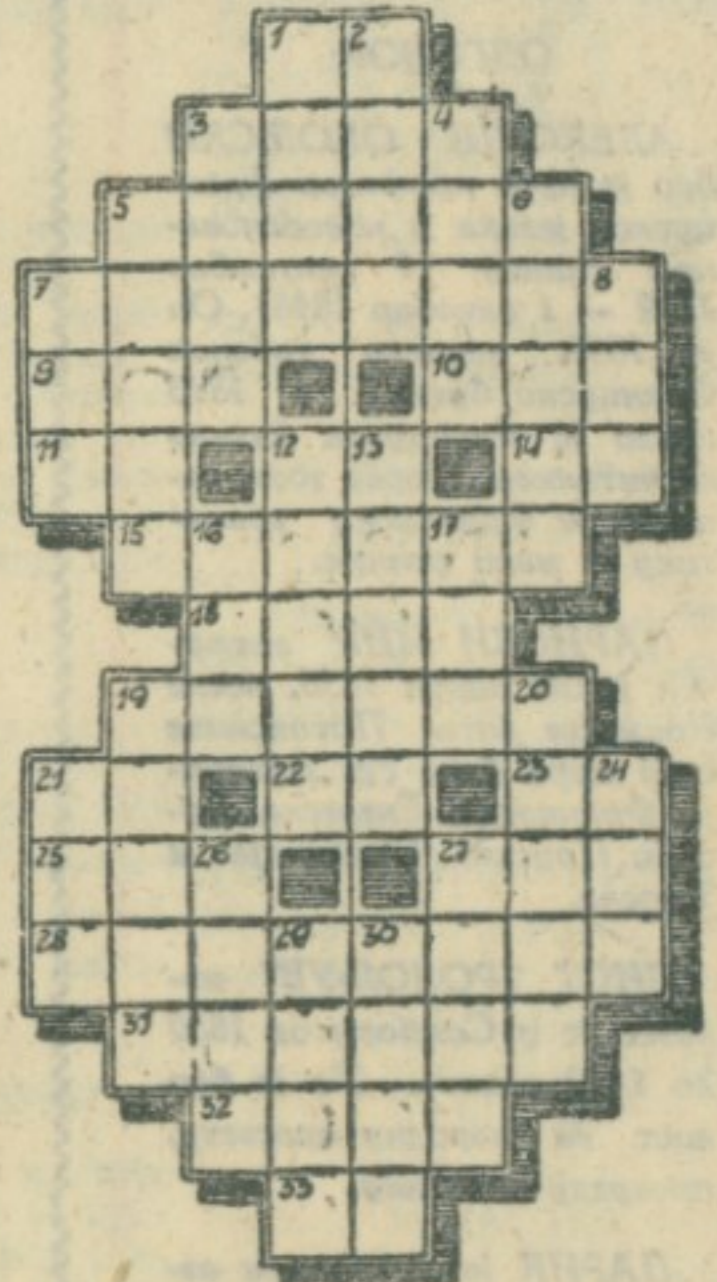
... у граду Абиске, на северу Шведске, суице никако не залази од 28 маја до 18 јула. У планинским крајевима сунце је још дуже на видуку.

... хемиски елемент бром добио је име према грчкој речи која значи смрад. Балар, 1826 године, испареном остатку морске воде.



Водоравно: 1) скраћеница за „спорт клуб“; 2) отвори на кожи; 3) богиња Месеца у грчкој митологији; 4) презиме италијанског физичара из 17 века; 5) телефонски позив; 6) један халогени елемент; 7) чигла; 8) замена; 9) град у Италији; 10) врста насеља; 11) негативна електрода; 12) прелог; 13) пека у Аустрији; 14) презиме гувернера Св. Јелене у време Наполеоновог изгнанства; 15) коњи (гун.); 16) феља од САД; 17) потемњило; 18) књижевни дело; 19) врста летелице; 20) смена; 21) хемиски знак за радијум.

Усправно: 1) средњовековна област око данашње Тузле; 2) грађевинарски материјал; 3) део прибора за писање; 4) личност из федалног Ведрлијевог света; 5) атински законодавац из 6 века пре наше ере; 6) биљка тропских предела; 7) билијарски штап; 8) боло на Криту; 9) феља Ибзенова драма; 10) страна меда за тачност; 11) врста инсекта; 12) више подовина заједничког порекла; 13) запаљене слузокоже; 14) дрво; 15) део тачности; 16) лична замена; 17) држава у Азији; 18) подмишљана; 19) врста голф; 20) презиме француског сликара из 19 века.

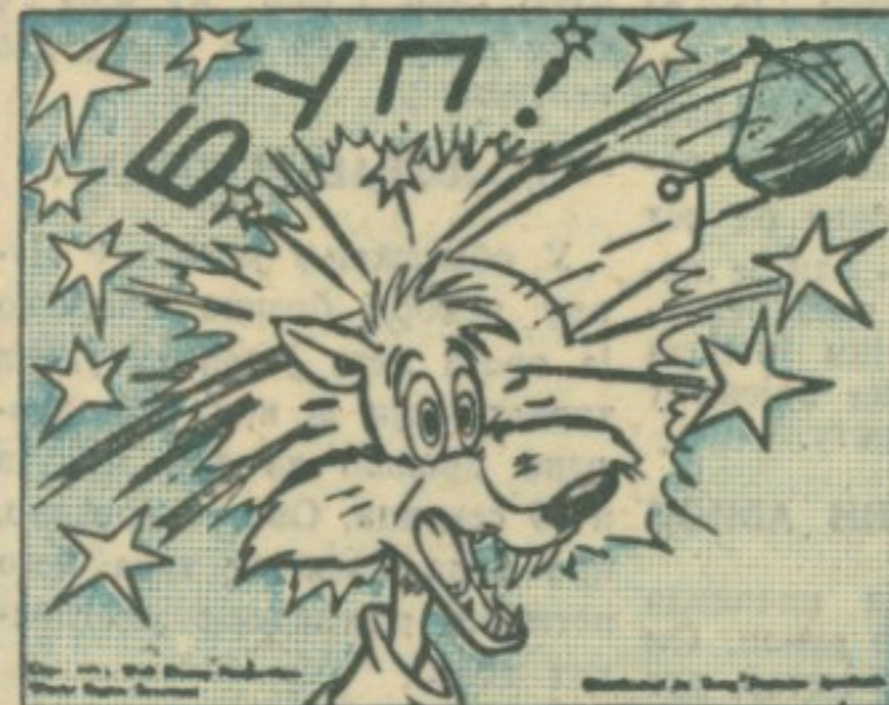


РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) роба; 2) рококо; 3) Котар; 4) ли; 5) аков; 6) сик; 7) фад; 8) тава; 9) Ал; 10) мате; 11) Алем; 12) епа; 13) Асир; 14) спона; 15) ир; 16) вето; 17) Иго; 18) ето; 19) ован; 20) тн; 21) брана; 22) титани; 23) зена.

Усправно: 1) вотор; 2) оков; 3) бор; 4) ак; 5) рокала; 6) Оливер (Кромвел); 7) кафе; 8) Икар; 9) сатива; 10) Тамара; 11) мезино; 12) „Деоот“; 13) апетит; 14) Пигани; 15) свет; 16) Рога; 17) Ивана; 18) оран; 19) бто; 20) из.

Волт Дизни
ДУШКО
ДУГОУШКО
И ДРУГИ
ДОБРИ И РЂАВИ
СТАНОВНИЦИ
ЊЕГОВЕ ВАРОШИЦЕ
И ОКОЛИНЕ



ПРЕТЊА

Пата: Просто не знам шта ћу с овом децом. И тула сам их, и саветовао, али ништа не помаже.

Белка: Пошаљу их мало код мене. Певаћу им нешто лепо.

Пата: О, и тиме сам им већ претила, па ни то није помогло.

ДА ЈЕ ЗНАО, ПЛАКАО БИ

Паја: Јво, Гаја, кад си се то посекао по руци?

Гаја: Пре пола сата.

Паја: Како то? Уопште те нисам чуо да плачеш!

Гаја: Нисам плакао. Мислио сам да никог нема код куће.

НЕКАД БИЛО...

Хорације: Чини ми се, Шило, да ти познајеш моју сусетку Ружу.

Шило: Како да је не познајем! Некад давно, као деца, били смо чак истих војина!

ПОРАСЛА МУ БРАДА

Хорације: Ти баш немаш нимало смисла за хумор. Испривао сам ти овај виц, а ти се ниси ни насмешио. А ја, кад сам га први пут чуо, искрвао сам се од смеха.

Мики: И ја исто тако... кад сам га први пут чуо!

Рођи је
ОДГОВОР
ИТАКАЊ

АЛЕКСИЈЕ ОКОЉСКИ је био: полски јунак у 17 веку једна личност из дела Островског први професор француског језика на Лицеју у Београду савремени руски глумци

ПАРИСКИ МИР закључен је: 1832 1856 1814 1875

ЛИСТ „РОДОЉУБ“ излазио је у: Новом Саду Крагујевцу Сомбору Госпаћу

ПАРИК је: врста планинског ветра место у Македонији стари назив за једно занимање поврије

ОДГОВОР:

АЛЕКСИЈЕ ОКОЉСКИ био је први професор француског језика у новословном Лицеју (1 септембар 1839 — 1 октобар 1843). Он је, 1839, написао уџбеник Француски буквар, а 1843 издао је Француски буквар са читанком. Поред тога, написао је Француску граматику и мали речник.

ПАРИСКИ МИР закључен је 30 марта 1856, после Кримског рата. Потписнице овог мира биле су: Аустрија, Француска, Енглеска, Русија, Пруска, Сардинија и Турска.

ЛИСТ „РОДОЉУБ“ излазио је у Сомбору од 1880 до 1890 године. То је био лист за народну просвету, привреду и забаву.

ПАРИК је у српским изворима Средњег века синонимни назив за меропих, тј. за земљорадника који је подложен властели.

Љубољубивине
Малог
Џоннија
МОРНАРА
ТОМА ТРАУТА
И КИНЕЗА
ШАНГ-ЛИНА

Брзи моторни чамац приближавао се броду, усидреном у празној луци. У чамацу су били наши стари познаници **КАПЕТАН ТОМ ТРАУТ**, **МАЛИ ЏОНИ** и **МУДРИ ШАНГ-ЛИН**, који су, засиђени мирним животом на копну, пошли да купе брод и крену усусрет новим путоловинама.

